

РЕЦЕНЗІЯ
на дисертаційну роботу Коця Данила Вікторовича
«Управління змінами в системі фінансової безпеки підприємства»
подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальностями
073 «Менеджмент», 051 «Економіка»

Актуальність теми дослідження та її зв'язок з науковими програмами

Ситуацію, яка склалася в національній економіці України, внаслідок реалізації загрози військової агресії, можна вважати складною та такою, що не сприяє розвитку бізнесу. Безпечність умов функціонування та розвитку для українських підприємств можна охарактеризувати взявши до уваги рівень їх фінансової безпеки внаслідок не лише її домінуючої ролі в процесі забезпечення економічної безпеки, але й того, що загрози для будь-якої іншої функціональної складової стають явними за результатами зміни саме індикаторів фінансової безпеки. Відповідно має місце така особливість в забезпеченні економічної безпеки підприємства, коли фактичний рівень безпеки визначається за фінансовими індикаторами, а планування та можлива реалізація захисних заходів в будь-якій функціональній сфері вимагає узгодження із можливою зміною рівня фінансової безпеки підприємства. Приділення належної уваги управлінню фінансової безпеки формує необхідне підґрунтя для забезпечення необхідного рівня безпеки стосовно усіх інших функціональних складових економічної безпеки підприємства. Відтак дисертаційна робота Коця Д. В. виконана своєчасно, а її змістове наповнення сприяє поглибленню як теоретико-методичних основ, так і розширенню практичних інструментів стабілізації ситуації й створенню ресурсного підґрунтя для розвитку підприємства.

Основні питання, які досліджувалися за наведеною темою та відображені у роботі, повністю відповідають її меті й завданням щодо подальшої розробки теоретико-методичних положень і практичних рекомендацій стосовно управління змінами в системі фінансової безпеки підприємства. Зазначене дозволяє стверджувати, що мету дослідження досягнуто, а завдання вирішені у повному обсязі.

Дослідження виконано згідно з планами наукових досліджень Львівського державного університету внутрішніх справ у межах науково-дослідної роботи

«Економічна безпека соціально-економічних систем: проблеми теорії та практики» (номери державної реєстрації 0121U112498, 2021–2024 рр., 0124U004437, 2024–2027 рр.).

Дисертація Коця Д. В. являє собою певний крок у формуванні теоретико-методичних засад забезпечення фінансової безпеки підприємства, а відтак є актуальною і має суттєве наукове значення.

Аналіз результатів, що винесені на захист. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність і новизна

Розглянуті в роботі питання викладені в логічній послідовності та достатньо обґрунтовані. Висновки є логічним завершенням проведених автором досліджень та формулюють їх результати. Приведені в роботі рекомендації, засновані на здобутках дисертанта, представляють інтерес як для науки, так і для практики. Вірогідність результатів дисертаційної роботи підтверджено відповідною апробацією на науково-практичних конференціях, а також знайшли широке впровадження в діяльності промислових підприємств.

В цілому, аналіз дисертаційної роботи та опублікованих праць Коця Д. В. дозволяє зробити висновки про достатній ступінь обґрунтованості та наукову достовірність отриманих результатів.

Для науково-теоретичних і методичних основ проведення дослідження автором були використані такі методи: індукції та дедукції, порівняння і систематизації; аналізу та синтезу; непараметричні статистичні; анкетування та експертного аналізу; моделювання; функціонального моделювання IDEF0; аналізу ієрархій; DFD; морфологічного аналізу; графічний; абстрактно-логічний.

Структура дисертаційної роботи обумовлена її метою і являє собою цілісний комплекс послідовних розробок теоретичних, методичних і організаційних положень і засад щодо управління змінами в системі фінансової безпеки підприємства.

Зміст дисертації послідовно розкриває обрану тему.

У першому розділі «Теоретичні основи управління змінами в системі фінансової безпеки підприємства» автор поглибив понятійно-категоріальний апарат

безпеки на основі вивчення існуючих підходів та формування власного бачення таких понять як «економічна безпека підприємства», «фінансова безпека підприємства», «стійкість», «гнучкість», «рівновага», «стабільність» та «непостійність». Критично розглянуто існуючі методичні підходи до планування й реалізації процесу управління змінами на підприємстві. Запропоновано варіанти формування організаційно-економічного забезпечення управління змінами в системі фінансової безпеки підприємства (ст. 25–81).

У другому розділі «Формування інформаційного підґрунтя управління змінами в системі фінансової безпеки підприємства» досліджено аспекти фінансово-господарської діяльності промислових підприємств. З’ясована науково-практичні аспекти оцінювання управління змінами в системі фінансової безпеки підприємства. Виконано інтегральне оцінювання управління змінами в системі фінансової безпеки підприємства (ст. 82–143).

У третьому розділі «Удосконалення методичного забезпечення управління змінами в системі фінансової безпеки підприємства» розроблено науково-практичний підхід до визначення й оцінювання впливу основних факторів на управління змінами в системі фінансової безпеки підприємства. Приділено увагу питанню застосування активізації управління змінами в системі фінансової безпеки підприємства. Розроблено технологію подолання опору змінам у системі фінансової безпеки підприємств (ст. 144–198).

Робота Коця Д. В. виконана з дотриманням академічної доброчесності.

Теоретична цінність і практична значущість наукових результатів

Наукова новизна результатів дослідження, одержаних автором, являє собою узагальнення й обґрунтування науково-теоретичних засад та формування методичних і прикладних підходів до управління змінами в системі фінансової безпеки підприємства.

Серед найбільш значущих наукових результатів слід виділити:

удосконалено:

– організаційно-економічне забезпечення управління змінами в системі фінансової безпеки підприємства, яке вирізняється застосуванням положень системного підходу для конкретизації засад здійснення випереджальних та адаптаційних змін, встановлення етапності й дотримання умов досягнення необхідної результативності, що стало підставою для організаційної й економічної складових такого забезпечення як основи для підтримання дієздатності й спроможності виконувати поставлені завдання системою фінансової безпеки підприємства;

– теоретико-методичний підхід до оцінювання управління змінами в системі фінансової безпеки підприємства, відмінністю якого є розрахунок інтегрального показника на підставі значень сукупності первинних індикаторів, що відображають характер змін стосовно складових такої системи з наступним розрахунком групових значень, що загалом слугує аналітичним інструментом для внесення коректив у хід трансформації системи фінансової безпеки підприємства;

– науково-практичний підхід до визначення й оцінювання впливу основних факторів на управління змінами в системі фінансової безпеки підприємства, який, на відміну від відомих, поєднуючи використання методів IDEF0 та аналізу ієрархій, уможливорює своєчасне отримання необхідної інформації, що сприяє виконанню поставлених завдань і перегляду тактичних і стратегічних орієнтирів у розвитку системи фінансової безпеки підприємства;

– механізм активізації управління змінами в системі фінансової безпеки підприємства, який, на відмінну від існуючих, передбачає відстеження й розпізнавання «слабких сигналів», що дає змогу приймати цілеспрямовані рішення стосовно змін, а відтак досягати вищої результативності й систематичного оновлення системи фінансової безпеки підприємства;

– технологію подолання опору змінам в системі фінансової безпеки підприємства, яка відмінна цілісним баченням: альтернативних варіантів реакції на зміни з боку різних груп суб'єктів безпеки; оцінювання готовності до змін; установлення причин опору; класифікації параметрів опору; вибору і застосування

відповідних методів подолання опору, що в сукупності дає змогу результативно проводити зміни.

набули подальшого розвитку:

– теоретичний базис забезпечення фінансової безпеки підприємства, який, на відміну від існуючих, установлює зв'язок між такими дефініціями, як «безпека», «економічна безпека підприємства», «фінансова безпека підприємства», «стійкість», «гнучкість», «рівновага», «стабільність» та «непостійність», що, створює цілісне бачення необхідності та формує практичні варіанти систематичного осучаснення системи фінансової безпеки підприємства;

– теоретичні засади управління змінами на підприємстві, які вирізняються поглибленням змісту термінів «зміни» та «управління», встановленням типів та характеру змін на кожному етапі життєвого циклу підприємства, обґрунтуванням переліку принципів і розробленням моделі реалізації, що в сукупності окреслює орієнтири та обумовлює цілеспрямованість дій стосовно приведення фактичних параметрів діяльності підприємства тим зрушенням, що виникли у середовищі його функціонування.

Повнота викладу в опублікованих працях наукових положень, висновків і рекомендацій.

Основні наукові положення дисертації, результати досліджень, практичні рекомендації знайшли повне відображення у 13 опублікованих наукових працях, серед яких 5 публікацій – у наукових фахових виданнях України, 8 тез доповідей за результатами участі у конференціях.

Результати досліджень пройшли достатню апробацію на науково-практичних конференціях різного рівня.

Теоретичне та практичне значення одержаних автором наукових результатів.

Узагальнення та розвиток теоретико-методологічних положень та практичних рекомендацій щодо управління змінами в системі фінансової безпеки підприємства дають право зробити висновок про важливе наукове значення дисертаційної роботи.

Результати дослідження, які становлять його новизну, доведено до конкретних методичних і практичних рекомендацій.

Отримані результати роботи можуть бути застосованні в практичній діяльності на різних рівнях управління промисловими підприємствами та в освітньому процесі під час підготовки фахівців економічного напрямку. Зокрема, пропозиції Коця Д. В., доведені до рівня конкретних пропозицій і методичних розробок і були впроваджені в роботу ТОВ «Хінкель-Когут» (довідка про впровадження № 43 від 27.11.2024 р.) та ПП «Текстиль-Контакт-Львів» (довідка про впровадження № 29/2024 від 25.11.2024 р.). Результати наукових розробок застосовуються у Львівському державному університеті внутрішніх справ в навчальному процесі (акт впровадження в освітній процес від 30.09.2024 р. № 49) та для проведення подальших наукових досліджень (акт впровадження у наукову діяльність від 30.09.2024 р. № 17).

Стиль та мова викладення результатів дослідження

Дисертаційна робота характеризується науковим стилем викладання. Розділи та підрозділи дисертації представлено у логічному зв'язку і послідовності. Викладені результати достатньо повно обґрунтовано та аргументовано. Зміст дисертації відповідає спеціальностям 073 «Менеджмент» та 051 «Економіка».

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Незважаючи на загальну високу оцінку, робота не позбавлена окремих недоліків. Серед них:

1) на рис. 1.6 (с. 44) здобувач у вигляді ромб-схеми подає ключові аспекти змін на підприємстві. Погоджуючись з іншими позиціями, вважаємо, що додаткового пояснення вимагає такий аспект як «...визначеність дії», зокрема через різновекторне авторське розуміння результату будь-якої зміни, що може набути форми як втрат, так і нових можливостей;

2) в межах підрозділу 2.1 дисертант досліджує особливості господарської діяльності промислових підприємств із наступним узагальненням на рис. 2.12 (с. 109). На нашу думку, уточнення потребує той момент, що результатом стали не лише

«...зрушення у зовнішньому середовищі функціонування промислових підприємств», а загалом усі основні зміни, що певним чином впливали на процес забезпечення фінансової безпеки;

3) на рис. 3.3 (с. 150) подано декомпозицію першого рівня контекстної діаграми IDEF0 процесу визначення й оцінки впливу основних факторів на управління змінами в системі фінансової безпеки підприємства. Дотримуємося позиції, що побудовану декомпозицію доцільно було доповнити ще одним підпроцесом з метою ідентифікації й розподілу факторів за характером впливу;

4) у підрозділі 3.3 автором розроблена технологія подолання опору змінам у системі фінансової безпеки підприємства (рис. 3.18, с. 194). Імпонує виокремлення й характеристика можливих варіантів реакції на зміни, але не достатньо уваги приділено питанню супутніх обставин, що повинні в обов'язковому порядку враховуватися, зокрема в ході вибору методів подолання опору.

Однак, висловлені зауваження не применшують цінності дисертаційної роботи, не мають принципового характеру, тому не знижують теоретичну і практичну цінність дисертації Коця Д. В. та не впливають на її достатньо високу оцінку.

Відповідність роботи встановленим вимогам до дисертацій, що подаються на здобуття ступеня доктора філософії

Дисертація Коця Данила Вікторовича на тему: «Управління змінами в системі фінансової безпеки підприємства» виконана на високому науковому рівні, є закінченою науково-дослідною роботою, містить нові підходи у забезпеченні фінансової безпеки підприємств, в якій отримані науково обґрунтовані результати, що мають теоретичне та практичне значення.

Надруковані статті відображають основні положення виконаного дослідження. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, в дисертаційній роботі використано лише ті ідеї та положення, що отримані особисто автором. Основні результати дослідження апробовано і схвалено на науково-практичних конференціях різного рівня та впроваджено на усіх рівнях управління.

Враховуючи актуальність, новизну, важливість одержаних автором наукових результатів, їх обґрунтованість і достовірність, а також значну практичну цінність сформульованих положень і висновків, можна стверджувати, що дисертаційна робота Коця Данила Вікторовича на тему: «Управління змінами в системі фінансової безпеки підприємства» виконана в рамках міждисциплінарної освітньо-наукової програми «Економічна безпека соціально-економічних систем» за спеціальностями 073 «Менеджмент» та 051 «Економіка» і за змістом відповідає її міждисциплінарній області, вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах) затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, вимогам до оформлення дисертацій, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40, вимогам до міждисциплінарних освітніх (наукових) програм, затверджених Наказом Міністерства освіти і науки України від 01 лютого 2021 р. № 128 та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а сам автор Коць Данило Вікторович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії у галузях знань: 07 «Управління та адміністрування», 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальностями: 073 «Менеджмент» та 051 «Економіка».

**Завідувач кафедри
менеджменту та економічної безпеки
навчально-наукового інституту
управління, психології та безпеки
Львівського державного
університету внутрішніх справ
доктор економічних наук, професор**

Марта КОПИТКО

